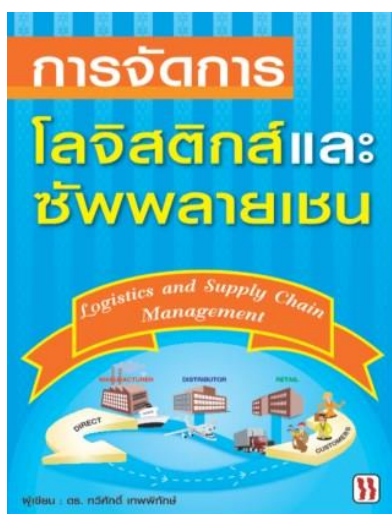

บทปริทัศน์หนังสือ (Book Review)

การจัดการโลจิสติกส์และซัพพลายเชน (Logistics and Supply Chain Management)

ผู้เขียนโดย ดร.ทวีศักดิ์ เทพพิทักษ์

บทวิจารณ์โดย

โชติมา โชติกเสถียร¹

ภาพรวมของหนังสือ

หนังสือหลักการจัดการโลจิสติกส์และซัพพลายเชน เป็นหนังสือที่เกี่ยวกับมุมมองในการบริหารจัดการโลจิสติกส์และซัพพลายเชน เขียนขึ้นโดย ศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ เทพพิทักษ์ เผยแพร่ในปี พ.ศ.2550 จำนวน 306 หน้า มีทั้งหมด 9 บท ซึ่งบทที่ 1 ถึง 4 จะเป็นภาพรวมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการโลจิสติกส์ในระดับโลก และบทที่ 5 ถึง 8 อธิบายความสำคัญในแต่ละส่วนงานของโลจิสติกส์ เช่น การกระจายสินค้า การได้มาซึ่งสินค้า และการจัดการกับตัวสินค้า เป็นต้น ซึ่งหนังสือเล่มนี้ไม่ใช่หนังสือที่อธิบายหลักการของโลจิสติกส์เหมือนหนังสือโดยทั่วไป แต่เป็นการอธิบายถึงแนวคิดเชิงการบริหารธุรกิจ เนื่องจากมีลักษณะเชิงบรรยายพร้อมการอธิบายนิยามประกอบกับการอธิบายความหมายจากนักวิชาการ จึงเหมาะกับนักบริหารธุรกิจ ไม่เหมาะกับผู้ที่เริ่มศึกษาเนื่องจากเนื้อหาเป็นเชิงบรรยาย ผู้อ่านอาจต้องมีการสืบค้นในการศึกษาองค์ความรู้ด้านโลจิสติกส์มาบ้างแล้วจึงสามารถอ่านได้เข้าใจได้ดียิ่งขึ้น

บทที่ 1 วิวัฒนาการของระบบโลจิสติกส์

ในบทนี้มุ่งเน้นการอธิบายความหมายของโลจิสติกส์ และซัพพลายเชนว่ามีความหมายอย่างไร และมีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร โดยมีการเปรียบเทียบเพื่อให้เข้าใจภาพได้ง่ายยิ่งขึ้น เช่น “โลจิสติกส์จะถูกระบุเป็นระบบที่ต่อเนื่องกัน เปรียบเหมือนสายน้ำที่ไหลผ่านภูมิประเทศที่แตกต่างกัน แต่ความแตกต่างของภูมิประเทศไม่ใช่สิ่งสำคัญ ความสำคัญจะอยู่ที่การไหลของสายน้ำ” และในบทนี้ยังยกตัวอย่างนิยามของนักวิชาการอีกหลายท่าน และทำการสรุปนิยามในมุมมองของผู้เขียนในส่วนท้ายอีกครั้ง

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

E-mail: Chotima_j@rmutt.ac.th

ข้อสังเกตในมุมมองผู้อ่าน

มีการอธิบายความหมายซ้ำอยู่หลายครั้งในบทอื่น

มีการใช้ความคิดเห็นจากนักวิชาการที่ระยะเวลานานเมื่อเทียบกับปีที่ตีพิมพ์หนังสือนี้ เช่น หน้า 19 มีการอ้างอิงความหมายการจัดการโลจิสติกส์ ของ Christopher, 1988 เมื่อเทียบกับปีที่หนังสือนี้ พ.ศ.2550 มีระยะเวลาห่างกัน 19 ปี

บทที่ 2 การบริหารจัดการระดับโลก

มีการนำเสนอกลยุทธ์เพื่อความได้เปรียบในทางแข่งขัน เช่น การเพิ่มคุณค่าระหว่างลูกค้า บริษัท และ คู่แข่ง พร้อมยกตัวอย่างองค์กรที่ประสบความสำเร็จ อย่างใดก็ชี้ให้เห็นความเชี่ยวชาญด้านการออกแบบ และใช้ หลักการตลาด ผ่านระบบข้อมูลข่าวสาร และยังอาศัยผู้เชี่ยวชาญด้านอื่นมาทำงานแทนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การทำงานและเพิ่มความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน

ข้อสังเกตในมุมมองผู้อ่าน

มีการอธิบายความหมายโลจิสติกส์ซ้ำในหลายส่วน ทั้งในบทอื่น เช่น ในบทที่ 2 นี้ มีการอธิบาย ความหมายของโลจิสติกส์ที่คล้ายคลึงกันในหน้า 35 และในบทที่ 1 หน้า 18

การใช้สำนวนภาษาอ่านเข้าใจยาก เนื่องจากเป็นเนื้อหาเชิงพรรณนาทำให้ผู้อ่านต้องทำความเข้าใจ และ “ส่วนใหญ่ได้มีการเรียนรู้ตลอดช่วงสิบปีที่ผ่านมาเกี่ยวกับโอกาสในการยกระดับของต้นทุนและการ ให้บริการ” ซึ่งอาจต้องทำความเข้าใจความหมายเพิ่มเติม

บทที่ 3 บทบาทและความสำคัญของห่วงโซ่อุปทานระดับโลก

ในบทนี้มีการอธิบายความหมายของห่วงโซ่อุปทาน เพื่อบอกแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของระบบ โลจิสติกส์ว่าต้องการการบูรณาการกิจกรรมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เช่น การประสานงานกันเพื่อสั่งซื้อโดยตรง จากผู้ผลิต ทำให้องค์กรมีขนาดเล็กลงเพื่อใช้ทรัพยากรจากภายนอก ซึ่งหลักการนี้ได้พิสูจน์แล้วเห็นว่าจากปีที่ หนังสือนี้เริ่มเผยแพร่ใน พ.ศ.2550 ผ่านระยะเวลามา 12 ปี จนถึงในปัจจุบัน พ.ศ.2562 มีรูปแบบที่เปลี่ยนไป แบบนั้นจริงๆ

ข้อสังเกตในมุมมองผู้อ่าน

การจัดลำดับเนื้อหาในแต่ละหัวข้อ แยกหัวข้อชัดเจน แต่เนื้อหาในแต่ละหัวข้อมีความคลุมเครือ โกลัศเหิงกันอยู่ เช่น หัวข้อห่วงโซ่อุปทาน ลักษณะห่วงโซ่อุปทาน และความเข้าใจห่วงโซ่อุปทาน หนังสือเล่มนี้ พยายามสิ่งที่คล้ายคลึงกันในลักษณะอธิบายความหมายของห่วงโซ่อุปทาน เป็นต้น

บทที่ 4 โครงสร้างและกระบวนการจัดการโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานระดับโลก

บทนี้พยายามอธิบายโครงสร้างหรือองค์ประกอบที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกันในห่วงโซ่อุปทาน เช่น โมเดล ห่วงโซ่คุณค่าของ Michael Porter, 1985 เป็นต้น มีการอธิบายกลยุทธ์ในการพัฒนาองค์กร เช่น การ Re-Engineering

ข้อสังเกตในมุมมองผู้อ่าน

การจัดลำดับหัวข้อมีความคลุมเครือ เช่น หน้า 91 หัวข้อกิจกรรมเหล่านี้ คือกิจกรรมอะไร

การอธิบายมีความขัดแย้ง เช่น หน้า 96 ย่อหน้าที่ 2 พูดถึงปัญหาของ Postpone ที่มีมาก แต่ในช่วงท้ายกลับเสนอแนะว่า Postpone เป็นที่นิยม

บทที่ 5 การจัดการการกระจายสินค้าระดับโลก

ผู้เขียนพยายามอธิบายการเชื่อมโยงสินค้าหลังจากการผลิตแล้วไปสู่ส่วนงานต่าง ๆ ก่อนถึงมือผู้บริโภคสุดท้าย โดยมีการอธิบายรูปแบบการกระจายสินค้าในรูปแบบเก่าและรูปแบบใหม่ที่ได้รับการพัฒนาจากแนวคิดในการลดต้นทุน และการตอบสนองความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนไป มีการยกตัวอย่างการกระจายสินค้าของ 3 กลุ่มอุตสาหกรรมคืออุตสาหกรรมอาหาร สิ่งทอ และยานยนต์ ที่มีการได้รับผลกระทบมาจากเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป

ข้อสังเกตในมุมมองผู้อ่าน

มีการอธิบายเนื้อหาขาดหายไปต่อเนื่อง เช่น หน้า 111 การอธิบายกลยุทธ์ที่ 3 มีการเกริ่นนำในเรื่องของแนวคิดต้นทุนของห้างสรรพสินค้าวอลมาร์ตและเคมาร์ตแต่ขาดการขยายความเพิ่มเติมว่ามีเนื้อหาอย่างไร

บทที่ 6 การจัดการการผลิตระหว่างประเทศ

บทนี้เป็นการอธิบายรูปแบบของการผลิต การส่งออก และการวางกลยุทธ์ในการผลิตในต่างประเทศ เพื่อความได้เปรียบในต้นทุนที่ต่ำจากการผลิตที่มีตำแหน่งที่ตั้งที่ดี มีการตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าที่หลากหลาย ดังนั้นรูปแบบการผลิตจึงควรมีความยืดหยุ่น ผลิตสินค้าได้หลากหลาย จำนวนที่ไม่มาก และในบทนี้ยังอธิบายรูปแบบของการผลิตตามวัตถุประสงค์หรือกลยุทธ์ขององค์กร

ข้อสังเกตในมุมมองผู้อ่าน

เน้นแนวคิดปรัชญาและการอธิบาย ควรมีการยกตัวอย่างประกอบในลักษณะรูปภาพหรือโมเดลเพื่อเพิ่มความเข้าใจ เช่น แผนภูมิแกนต์ ตัวอย่างเทคนิคเส้นดุลภาพ และเนื้อหาการผลิตควรครอบคลุมในเรื่องผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรือด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และความได้เปรียบในการส่งเสริมอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ เช่น ความได้เปรียบเรื่องต้นทุนวัตถุดิบจากแหล่งวัตถุดิบของกลุ่มอุตสาหกรรมในห่วงโซ่เดียวกัน หรือมีความได้เปรียบในเชิงภูมิศาสตร์ เป็นต้น

บทที่ 7 การบริหารการจัดซื้อจัดหาระดับโลก

บทนี้เป็นการอธิบายถึงการได้มาของวัสดุ และปัจจัยในการผลิต มีการกล่าวถึงความหมาย วิธีการกลยุทธ์ในการจัดซื้อ และมีการเปรียบเทียบเพื่อตัดสินใจว่าเมื่อไรควรสั่งซื้อ หรือผลิตเอง

ข้อสังเกตในมุมมองผู้อ่าน

ในบทนี้ยังเป็นการบรรยายเหมือนบทที่ผ่านมา แต่มีการอธิบายเนื้อหาบางเรื่องซ้ำกับบทอื่น เช่น เรื่องคลังสินค้าในหน้า 196 ซึ่งเนื้อหาส่วนนี้ควรนำไปอธิบายไว้ในบทที่ 8 เรื่องการจัดการคลังสินค้า เป็นต้น

เนื้อหาในบทนี้มีการอธิบายความสำคัญของลูกค้ามากเกินไป ควรมีการอธิบายขยายความเรื่องการได้มาซึ่งปัจจัยในการผลิต การบริหาร supplier การสร้างความสัมพันธ์กับ Supplier และการสร้างความสัมพันธ์กับคู่ค้าทางธุรกิจ และกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกันเพื่อสร้างกลยุทธ์รวมกลุ่มซื้อให้ได้วัตถุดิบที่ต้นทุนต่ำ เป็นต้น

บทที่ 8 การจัดการคลังสินค้า

กล่าวถึงความสำคัญของคลังสินค้า ว่ามีหน้าที่อะไร การบริหารคลังสินค้าที่ดีจะช่วยให้การลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการต่อลูกค้า โดยในปัจจุบันต้องมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้เพื่อช่วยเชื่อมโยงข้อมูลในห่วงโซ่ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อสังเกตในมุมมองผู้อ่าน

ควรมีการอธิบายระบบการบริหารคลัง เช่น การสร้างตัวชี้วัดประสิทธิภาพคลังสินค้า เป็นต้น

บทที่ 9 การจัดการสินค้าคงคลัง

บทนี้กล่าวถึงความสำคัญของสินค้าคงคลังที่มีต่อการสนับสนุนความได้เปรียบในการแข่งขัน เนื่องจากปริมาณสินค้าคงคลังที่เหมาะสมเท่านั้นที่จะช่วยให้ควบคุมต้นทุนและเพิ่มโอกาสในการขายให้กับองค์กรได้

ข้อสังเกตในมุมมองผู้อ่าน

ควรมีการอธิบายเหตุผลในการกำหนดชนิด ปริมาณ และช่วงเวลาที่เหมาะสมของสินค้าคงคลัง

สรุป

หนังสือเล่มนี้เป็นประโยชน์กับนักธุรกิจ นักเรียนนักศึกษา อาจารย์ และนักวิจัยตลอดจนนักธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตและจัดจำหน่ายตลอดจนผู้ที่ทำการค้าระหว่างประเทศและผู้สนใจ แต่ในบางส่วนของหนังสือเล่มนี้ ผู้วิพากษ์มีความต้องการการยกตัวอย่างให้เพิ่มขึ้นเพื่อให้ภาพชัดเจนแก่ผู้ที่เริ่มต้นในการศึกษาตลอดจนการยกตัวอย่างที่กรณีศึกษา การเป็นการทำ Logistics ที่ใช้ Multimodal ของประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร, กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ Logistics ระหว่างประเทศในปัจจุบัน, แนวโน้มการจัดการ Logistics ของประเทศไทยในอนาคต, การเติบโตและการขยายตัวของระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ทันสมัย รวมถึงอ้างอิงความสำเร็จของการนำระบบวิธีแนวคิดในเรื่องต่าง ๆ

ในปัจจุบัน โลกมีการเปลี่ยนแปลงด้านธุรกิจ การค้าการลงทุน การแข่งขันทางการค้า การได้มาซึ่งความได้เปรียบทางการแข่งขันทางการค้า ตลอดจนการค้าในรูปแบบใหม่ แนวคิดด้านโลจิสติกส์และซัพพลายเชน ในการค้ายุคปัจจุบัน และในอนาคต จะต้องมีการพัฒนารูปแบบธุรกิจและการแข่งขันทางการค้าของการทำธุรกิจในประเทศและระหว่างประเทศ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม SMEs จำเป็นต้องมีการพัฒนาการแข่งขันตลอดจนการลงทุนเพื่อสร้างผลกำไรทางธุรกิจ ดังนั้นเพื่อให้ก่อเกิดความสำเร็จของกิจการและสามารถสร้างกำไรสูงสุดซึ่งเป็นเป้าหมายที่สำคัญในการแข่งขัน ซึ่งระบบโลจิสติกส์และแนวคิดด้านการบริหารจัดการตลอดจนการหาช่องทางการตลาดใหม่ ๆ เป็นเรื่องที่ท้าทายสำหรับโลกธุรกิจการค้าปัจจุบัน